

{ analisia } Iñaki IRIONDO

Berdinketa historikoa

E AJk eta EH Bilduk 27na eserleku batu zituzten apirilaren 21eko hauteskunde zenbaketan, eta ezker subiranista jeltzaleen aurretik egon zen denbora luzez, baina D 'Hondt Legeak Gipuzkoako azken legebiltzarkidea eman zion PSE-ri, eta Ortuzarren taldeak Lehendakaritza mantentzea lortu zuen Anduezen alderdiari esker.

Hauteskunde autonomiko horien historia nabarmen aldatu zen 2023ko azaroan. EAJk hautagaia aldatu zuen. Mundu guztia Iñigo Urkulluk jarraituko zuen ala ez galdeztzen ari zen bitartean, baina bere borondatearen menpe egongo zela ziurtzat jota, EBBk bazterrean utzi zuen. Prozesu desordenatua izan zen, erabakia hedabideetan filtratu zen eta hautagai berri bat izendatu zen, Imanol Pradales, lehendakari izan edo ez erabaki garrantzitsua hartzeko ordu gutxi batzuk baino izan ez zituena.

Eta EH Bildun ere ezustekoa izan zen. Begirada mediatiko asko zeuden (desinformatuak edo desinformatzaileak) Arnaldo Otegiengan jarriak hautagai gisa. Uste horiek hazten utzi zituen berak, udara hasieran hartutako eta oinarrien onarpenaren zain zegoen erabaki bat babesteko.

GARAREN 2024ko apirilaren 22ko azalak bi hitzetan laburbiltzen zuen bezperako hauteskunde autonomikoen emaitza: «Berdinketa historikoa». EAJk eta EH Bilduk 27na eserleku lortu zituzten

Pello Otxandiano aukeratu zuten hautagai.

EAJ beheranzko hauteskunde ziklo batetik zetorren, eta pizgarri baten bila zebilen. PSEri esker zaplaztekoa (Ajurria Enea galtzea) gelditzea lortu zuen. EH Bildu hauteskunderen hauteskunde hazten ari zen, eta etorkizuneko ikuspegia eta aukerak izango zituen buruzagi instituzional berri bat behar zuen. Emaita sei eserleku eta 90.000 boto inguru igotzea izan zen.

Jeltzaleek lau legebiltzarkide galdu zituzten eta ia lau puntu portzentajea. Andoni Ortuzar EBBko presidente nagusia Sabin Etxean izan zen hauteskunde gauean eta EAJk EAEko

hauteskunde autonomikoak irabazi zituela aldarrikatzea ere mugarrria izan zen. Orain arte hori baitzen ohitura; ez zegoen zalantzan nork irabaziko zuen, baizik eta zenbateko aldeaz irabaziko zuen EAJk.

Izan ere, kanpaina osoan eta aurreko asteetan, inkestak berdinketaren, EAJren garaipen minimoaren eta EH Bilduren garaipen estuaren artean ibili ziren. Sabin Etxeko bosgarren solairuan tentsio handia pilatu zuten, arrisku handiko apustua egina zutelako Iñigo Urkullu baztertuta eta haren ordeza oso ezaguna ez zen hautagai bat jarrita. Inoiz ezingo dugu jakin zer gertatuko zen aurreko lehendakaria manten-

du izan balute. Batzuentzat, hautesleria tradizionalari eusteko bermea zen. Beste batzuentzat, aldiz, oztopo bihurtua zen gizartearen zati handi batentzat agerikoak ziren arazoak ukatzeko jarrera harroputzarengatik.

Hauteskundeak igaro ondoren, Imanol Pradalesek ez zuen gainerako alderdiekin bilerak bakar bat ere egin. PSErekin ituna egitea izan zen EAJk mahai gainean izan zuen aukera bakarra. Eneko Andueza eta bere alderdia harrotuta iritsi ziren negoziatziora. 2020. urtean baino %0,57 boto gehiago jaso zuen –foru hauteskunderen alderatuta, babesa galdu zuten– eta bi eserleku gehiago, 10etik 12ra. Izan ere, igoera horrek bermatzen zion gehiengo osoa gobernu koalizioari.

Kanpaina zehar, Eneko Anduezak ez zuen zalantzarik izan bere bazkideak izango zirenen aurka egiteko, eta hauteskunderen ondoren, egoera ezin hobean zegoen Gobernuan pisu handiagoa eskatzeko. Inork ez zuen espero horrek ekarriko zuenik mende honetan sailburu gehien izan dituen gobernuaren eratzea; izan ere, obrak egin behar izan dira Legebiltzarreko osoko bilkuren aretoan, jaurlaritza osoa lehen lerroan jartzeko. 27 eserlekurekin, EAJk 10 sailburu ditu; 12 eserlekurekin, PSEk, 5.

Baina, horrez gain, EAJk Justizia eta Giza Eskubideen Saila eman zion PSeri (haren mende daude espetxe politika eta Gogora Memoriaren Institutua). Aurreko Jaurlari-tzako gai horien arduradun jeltzaleek azken unean izan zuten aldaketaren berri, eta askok traizio gisa bizi izan zuten hura; ez hainbeste haiei egindako traizioa, baizik eta ordura arteko ildo politikoari egindakoa.

Imanol Pradalesek ekainaren 22an hartu zuen lehendakari kargua, Gernikan, eta bi egun geroago bere sailburuek. Deigarria izan zen jeltzaleen erabateko berrikuntza. Lehendakari berriak Nerea Melgosa bakarrik mantendu zuen bere postuan, baina eskumen asko galduta, eta Bingen Zupiria Kulturatik Segurtasunera aldatu zuen, ia guztien harriurarako. Gobernu gaztetu bat osatu zuen, ukitu teknokratikoe-kin; Iñigo Urkulluren sailek izandako taldeak desegin zituzten eta beste batzuekin ordezkatzeko joan dira. Izan ere, abenduan, oraindik ere, ekainean sortutako egitura organikoak aldatzen ari dira, nolabaiteko inprobisazioaz.

Imanol Pradalesek Iñigo Urkulluren moduak humanizatu egin ditu, eta zenbait puntutan, Osakidetza-renean kasu, ia zuzenketa bat aur-

keztu die bere aurrekoaren jokabideei. Baina aldaketa sakona baino gehiago forma aldekoa dela dirudi. Eta aurrekontuen negoziazioa nola garatu den begiratzuz gero, ezta hori ere. Prozesu hori oposizioak gainditu beharreko azterketa gisa aurkezteko ohiturari eutsi zaio, eta Gobernuaren proposamenarekin bat egiteko eskatu zaio hari. Goizaldean egindako ultimatum eta guzti.

Bitartean, Pello Otxandiano EH Bilduren formak sendotzen ari da, gobernatze-ko aukera duenerako oinarritzeko zimenduak finkatu nahi dituen oposizio eraikitzaile gisa agertuz.

2024ko apirilaren 21eko hauteskundeek beste ondorio bat izan zuten, eta, aurreikusitako zitekeen arren, nolabaiteko ustekabea izan zen. Ezker konfederala deituta-

Imanol Pradales eta Pello Otxandiano, parez pare. Hauteskunde emaitzetan ere horrela geratu ziren, parean.
Jaizki FONTANEDA | FOKU

koaren ia desagertzea. Ahal Duguk eta Sumarrek bereizita egin zuten bidea, eta emaitza Araban eserleku bakarra lortzea izan zen. Gainera, Jon Hernandez PCE-EPKko idazkari nagusi eta Ezker Anitzaiuko militanteari dagokio eserlekua. Alba Garcia Sumar mugimenduko lehendakari-gaia Legebiltzarrean sartu da, baina aholkulari gisa. Miren Gorrotxategi Elkarrekin Podemos-Alternativa Verdeko hautagaiak ere ez zuen eserlekurik lortu eta politika utzi du.

Gogoratu behar da Elkarrekin Podemos izan zela EAEko lehen indarra 2015eko Gorteetarako hauteskundeetan, 317.674 botorekin, baita 2016an ere. EH Bilduk dar-dar egin zuen hark hurrengo hauteskundeetan izan zezakeen oihartzunarekin, baina alderdi moreak 157.334 boto

eta 11 eserleku lortu zituen. Lau urte geroago, 72.113 boto eta sei parlamentariora jaitsi zen. Koaliziokideek bazekiten elkartuta joanda ere zaila izango zela Parlamentuan pisua izatea, eta bakoitza bere aldetik aurkeztuz gero, suizidioa ziurtatuta zegoela. Eta hala eta guztiz ere, hautesle-aren artean oso gutxi ulertzen zitezkeen arrazoiengatik, pozoia-aren alde egin zuten.

Bestalde, PPK, aurreko legegaldian baino eserleku bat gehiago lortu zuen arren, ez du garrantzirik ganberan; Pedro Sanchezek Moncloan jarraitzen duen bitartean, behintzat. Izan ere, dominoaren fitxa hori erortzen bada, ikusi beharko da zer hedapen-uhin sor dezakeen, berdinketa historikoaren indar korrelazioak konbinazio berriak ahalbidetzen dituelako.